GULDGÅSEN udgives af Lokalhistorisk Forening for Vordingborg
Tryk: Steen Olsen, Mern
Ansvarshavende redaktør: Povl Erik Thomsen, 20 64 73 93, povlerik@hotmail.com

Bestyrelse

Brian Devantie (formand)	29469786	hebri@mail.dk
Niels P. Christensen (kasserer)	55375825	ninori@privat.dk
Leif Pedersen	55345260	ltpedersen@mail.dk
Povl Erik Thomsen (redaktør)	20647393	povlerik@hotmail.com
Grethe Langesøe Wich (suppleant, slægtsforskning)	55374120	glwich@gmail.com
Jørgen Larsen (sekretær, suppleant)	23230570	mads.jensensvej3@gmail.com

Foreningens adresse:
Lokalhistorisk Forening for Vordingborg, Jørgen Roedsvej 8, 4760 Vordingborg
e-mail: hebri@mail.dk

Vordingborg Lokalhistoriske Arkiv

Lokalarkivet og arkivleder: Berit Christensen, tlf 55363817,
e-mail: lokalarkivet@vordingborg.dk

Lokalarkivet har til huse i KulturArkaden på Sydhavnen i Vordingborg.
Åbningstider: Tirsdag 10 - 16 ellers efter aftale med arkivaren.
I arkivets læserum og lokalsamling er der åbent i bibliotekets almindelige åbningstid

Guldgåsen

Nr. 2, 30. årg.
April 2018

Lokalhistorisk Forening for Vordingborg

Ræven havde tre udgange

Kammerherreinde von Oxholm

Asylerne i Vordingborg

Valdemarernes Vordingborg

Ingemanns Købstadssange

Generalforsamling 2018

Jeg vælger mig april!
I den det gamle falder,
i den det ny får fæste;
det volder lidt rabalder, -
dog fred er ej det bedste,
men at man noget vil.

B. Bjørnson, 1870

Girokort indlagt

Ræven havde tre udgange

Af H. C. Petersen

En sen mandag aften i oktober 1944 udspillede følgende episode sig hos en redaktør på et sydsjællandsk provinsblad. Denne beskrivelse er nys dukket op imellem en del gamle breve hos familien og giver et godt indtryk af de forhold, man måtte leve under som aktivt medlem af modstandsbevægelsen under Danmarks besættelse:

Klokken ca. 22.15 hørte redaktør Petersen tilfældigt, at en bil standsede brat op foran ejendommen Algade 78. Han kiggede ud bag mørklægningsgardinet og så to bevæbnede tyske soldater springe ud af en bil.
Fru redaktør Petersen, der lige havde lukket en dame ud af kontordøren, var på vej op ad trappen til 1 sal, hvor lejligheden lå. Her spurgte hun to gæstende herrer, bankfuldmægtig Rasmussen og stadsgartner Klintø, hvor hendes mand var blevet af og fik det svar, at det vidste de ikke, men at han var forsvundet ganske pludseligt.
Hun slukkede da lyset i stuen og kiggede ud af vinduet, og mens hun var optaget af dette, blev døren til bagtrappen hurtigt revet op, og der kom et skarpt lysskær ind i stuen.

”Lyset!” råbte fru Petersen. ”Vi har rullet gardinet op!”

”Se så hellere at få rullet det ned igen,” svarede en ukendt stemme, og da hun vendte sig om, så hun tre personer træde ind i stuen. To i tysk uniform bevæbnede med maskinpistoler og en civilklædt person (portør Lomholdt) med en revolver i hånden.

”Hvor er redaktør Petersen?” spurgte Lomholdt.

”Det ved jeg ikke,” svarede fru Petersen.

”Det var meget mærkeligt,” sagde Lomholdt, gik hen mod Rasmussen og Klintø og beordrede dem til at række hænderne i vejret, hvorpå han visiterede dem og efterså, om de bar våben. Tyskerne forlangte at se legitimationskort. Rasmussen havde sit på sig, men Klintø havde ikke, og hertil sagde Lomholt, at det havde heller ingen interesse, for han var så ny en mand her i byen.

Den ene tysker gik derefter hen til fru Petersen og stak sin maskinpistol ind i siden på hende og sagde: ”Hvor træffer vi Deres mand?”

Generalforsamling 2018

Lokalhistorisk Forening for Vordingborg afholder **den 12. april** kl 20.00 den ordinære generalforsamling på KulturArkaden, Sydhavnen i Vordingborg.

Der er tradition for, at foreningen inden generalforsamlingen indleder aftenen med et foredrag af en af kommunens kendte ansigter. I år byder vi med glæde velkommen til en gammel masnedsundknægt, der som barn i en stor børnefolk allerede tidligt lærte livets hårde vilkår at kende.

Klokken 19.00 foredrag ved masnedsundknægten Helge Henriksen - en af Baluttens drenge.

Vi skal lytte til en engageret borger, der er kendt med datidens barske vilkår. Han blev født i Strandgården, men allerede som spæd familien flyttede ned i den gamle, stråtækte ejendom for enden af Færgegårdsvej. Det var i krigens sidste år. Ejendommen, der husede 6 familier, er for længst revet. Pt er der opført 3 store ejendomskomplekser på grunden. Tæt ved vandet og som søn i en fiskerfamilie blev det meste af ungdommen levet i det lokale havnemiljø.

Efter soldatertiden blev det til 7 måneders ophold på Grønland, inden han fik chancen for en læreplads på Vordingborg Køkkenet. Helge Henriksen, der er udlært tømrer, er desuden en inkarneret strandjæger, hvilket gennem 62 år har givet ham en masse oplevelser.

Det og meget andet skal der lyttes til, når han gæster KulturArkaden, Glæd jer! Vi vil opleve en talestrøm af de bedre, en stemme der overflødeliggør en mikrofon samt en optræden, der nok mest af alt kan sammenlignes de bedste stand-up-komikere i Danmark.

Alle er velkomne - også ikke medlemmer. Ønsker man at deltage med ret til at stemme ved den efterfølgende generalforsamling, kan man melde sig ind i foreningen inden foredraget.

Sjællands sydligste købstad er krydret med gamle navne hentet fra Lokalarkivet. Bare lige for at nævne et par stykker, jeg har kendskab til: Vorthugdburgh, Worthingaburg, Orthingaburg.

Navnet kommer sikkert fra halvøen Oringe, som i Jordebogen kaldes Worthing. Ordet worth betyder på gammelt dansk bred (som i strandbred). Vordingborg er altså ”Borgen ved Bredden”.

Foredrag

Mandag den 9. april kl. 19 på Kulsbjerg Skole,
Vintersbølle afdeling, Bakkebøllevej 6, 4760 Vordingborg

Jes Fabricius Møller: Historien om Danmark

Historien om Danmark er en nyfortolkning af Danmarkshistorien. En ny generation af forskere præsenterer her udbyttet af de sidste 30 års forskning siden Politiken og Gyldendal i fællesskab i slutningen af 80erne udgav deres 16 binds Danmarkshistorie.

Jes Fabricius Møller er medforfatter til bind 2 i Historien om Danmark, udgivet af forlaget Gad. Forfatterne til den nye Danmarkshistorie var også konsulenter til tv serien af samme navn, som i efteråret 2017 rullede henover skærmen. Men tv serien er i den sidste ende DR redaktionens ansvar.

I TV udgaven med Lars Mikkelsen som fortæller medførte afsnittene om 2. Verdenskrig og tiden efter en voldsom kritik blandt visse anmeldere og politikere på højrefløjen, fordi bestemte personer blev fremhævet og andre blev udeladt. Der blev rejst krav om ændringer og forklarende tekster fra visse politikeres side, og der blev rejst en seerklage mod Danmarks Radio for den manglende omtale af Kaj Munk. På facebook rasede diskussionen. Her deltog Jes Fabricius Møller også. Kom til et interessant foredrag om tolkning af Danmarkshistorien og om Danmarks Radios rolle.

Kaffe og kage koster 20 kr.

Arrangører er: Vintersbølle Lokalhistoriske Forening, Historisk Samfund for Præstø Amt og Vordingborg Lokalhistoriske Forening

”Jeg ved det ikke,” svarede fru Petersen, hvorefter tyskeren spurgte: ”Kan De ikke tænke Dem, hvor han kan være henne?”

”Nej, det kan jeg ikke. Jeg kender ikke de steder, hvor han går hen om aftenen.”

”Så må vi jo vente, til han kommer,” svarede tyskeren.

”Så kommer De til at vente hele natten, for han kommer sjældent hjem før næste dag.”

Lomholdt: ”Vil det sige, at De ikke ved, hvor Deres mand er henne om natten, når han ikke er hjemme.”

Fru Petersen: ”Ja, og det er da også heldigt, når De kommer anstigende her i aften.”

Efter en lavmælt samtale mellem de to tyske soldater og Lomholdt sagde sidstnævnte til fru Petersen: ”Så må vi jo tage Dem med, fru Petersen.

”Det kan De ikke gøre, for jeg har en lille dreng på 3 år liggende inde i soveværelset,” svarede fru Petersen og pegede mod sovekammerdøren; - der var dog ingen, der gik derind. Derimod gik de tre mænd henimod døren, der førte ned til kontoret, og da fruen ville gå med for at tænde lys, skubbede en af de tyske soldater hende tilbage og sagde: ”Det skal vi nok selv ordne.”

Fru Petersen: ”Jeg plejer nu altid, når der kommer gæster, at følge dem ud.” - Hun gik alligevel med den tyske soldat og Lomholdt ned i kontoret. Her ledte de under skabe og på reoler, og Lomholdt forlangte dublikatoren udleveret.

Fru Petersen: ”Sådan én findes ikke her, men der står tre skrivemaskiner, som De kan prøve.”

Lomholdt: ”Ja tak, det behøver De ikke at fortælle mig.”

Efter at have rodet rundt på kontoret gik tyskeren hen til fru Petersen og sagde: ”Hvor er så Deres mand henne? Det er mærkeligt, at De har gæster, når han ikke er hjemme.”

Fru Petersen: "Jeg kan ikke sige Dem det, for jeg ved det ikke."

Tyskeren stak så endnu en gang maskinpistolen ind i siden på fru Petersen og trykkede flere gange, idet han sagde: "Så må De nok hellere følge med."

De gik så alle op i stuen, hvor Rasmussen og Klintø bevogtet af den tilbageblevne tysker havde stået ret, mens undersøgelsen nedenunder foregik. På gentagne spørgsmål svarede fru Petersen: "Det kan være, at min mand er henne i Borgervagten. Der går han sommetider ind, når han er ude med et brev."

Tyskeren: "De ved nok ikke så meget. Der har vi lige været henne, og der var han ikke."

Rasmussen: "Tror du ikke, Karen (fru Petersen), at han er ude at referere?"

Lomholdt: "Det lyder underligt på denne tid af aftenen. Det skulle så lige være til Frihedsrådet!!" - (Henvendt til fru Petersen): "Men vi kommer igen, stol på det."

Fru Petersen: "Ja, så kom om dagen, for da er min mand hjemme."

Rasmussen: "Ja, redaktør Petersen arbejder på kontoret hver dag fra 9 til 15."

Intet svar ..... tyskerne ud til højre .....

Lomholdt: "Hvor er så Deres søn, Bent Petersen?"

Fru Petersen: "Jeg har ingen søn, der hedder Bent."

Lomholdt: "Jo, De har en stor dreng, der hedder Bent."

Fru Petersen: Nej, jeg har kun en lille dreng, der ligger i sin seng og sover."

Hvad der rent faktisk skete i løbet af minutterne efter, at personerne i lejligheden havde oplevet det sceneri, alle modstandsfolk frygtede, nemlig lyden af en bil, som standser hurtigt op efterfulgt af støvle-

I avisen fra året 1951 kunne man læse følgende digt – Ingemanns digt til Vordingborg:

"Vordingborg! Kongeørnenes Rede!
Valdemarernes mægtige sæde!
Ved din strand skuer Dansken sin glæde -
grønne Øer i himmelblaa Sø:
Over Øgrupper Dampskyen svæver:
Sollysstøtten på Bølgespejl bæver;
Hist fra snehvide Dronningstol hæver
Klintedronningen Spiret fra Ø.
Hviler Nat over Grønsundets Strømme,
dybt med Stjerneblink Minderne svømme
og med dæmrende Riddertids Drømme
stiger Valdemarborgen af Sø."

"Du har lyttet til Sorg og til Glæde.
Til Bedrifter, til Suk og til Sang.
Ved dit Taarn skuer Dansken tilbage,
hører Luren fra Kæmpernes Dage.
Hører Tidernes Nattergalklage
og borttonende Valdhorneklang."

Nutidens Vordingborg, vores skønne kommune og by, har i sangkredsen fået en herlig plads og er blevet skildret i højtsvungne, havfriske ord, der vel er præget af Ingemanns og tidens romantiske historiesyn, men alligevel er så ægte og så umiddelbart gribende, at man selv her i år 2018 kan glæde sig over dem.

Ingemanns Købstadssange

Red. af Brian Devantie

I en Vordingborg-avis kunne man i året 1951 læse følgende indslag, skrevet af forfatteren, folkemindeforskeren og lokalhistorikeren August Frederik Schmidt:

”Sidst i 1830erne og i begyndelsen af 1840erne digtede B.S. Ingemann en sangkreds om Sjællands købstæder, af hvilke der dengang var 16 af slagsen. (Frederiksværk kom først med i rækken 1907). De fik hver især deres poetiske hyldest i Ingemanns digtkreds. Sangene blev senere optaget i Ingemanns ”Samlede Skrifter” mellem digte fra 1842-46. Digtene er uden undtagelse historisk prægede, og de ledsages af ”anmærkninger”, hvori Ingemann gør rede for de sagn og historiske tildragelser, der i hvert enkelt tilfælde danner baggrunden for sangens tekst.

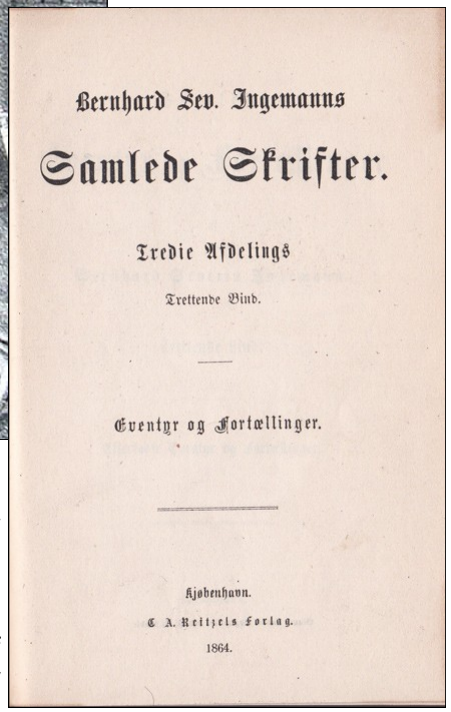

Bernhard Sev. Ingemanns

Samlede Skrifter.

Tredie Afdelings

Trettende Bind.

Eventyr og Fortællinger.

Kjøbenhavn.

C. A. Reitzels Forlag.

1864.

I poetisk flugt når vist ingen af sangene højere end den om Vordingborg. Her indgår naturen og minderne i rige og strålende billeder.”

tramp på gaden og ved bagtrappen, var, at redaktøren var forsvundet ud af en tredie udgang. Han, der var lidt af en handymand, havde nemlig indrettet et ekstra loftværelse til sin store datter, og fra dette værelse kunne man over nogle lofter nå frem til en dør ud til haven.

Huset på Algade 78, som nu er revet ned og erstattet af Nordeas bankbygning, havde form som en gammel firlænget gård, hvor også installatør Heyer og glarmester Erik Hansen havde deres værksteder. Det nævnte loftsværelse med tilhørende bagudgang blev redaktørens redning.

Beretningen viser os, at de tilstedeværende på trods af situationens alvor var i stand til at holde hovederne kolde og ikke gik i panik, deraf bl.a. invitationen til at komme igen dagen efter i "normal kontortid".

Efter denne begivenhed måtte redaktøren gå under jorden indtil krigens ophør, og takket være et godt netværk fra sit redaktørvirke, sin meget aktive deltagelse i KU og mange personlige venskaber havde han et net af tilflugtssteder på Sjælland og i København. Hvad redaktøren faktisk foretog sig, har familien aldrig fået at vide, fordi modstandsfolkene lærte at holde tæt, og mange modstandsfolk kendte faktisk ikke hinandens rigtige navne - bortset fra en meget lille, lukket kreds.

Nogle få nævnte navne i årenes løb har dog givet familien en vis indikation af, "hvad tiden var gået med". En af redaktørens nære venner var Stig Jensen, som stod for den engelske våbennedkastning på Sjælland.

Man levede med en konstant frygt for at blive pågrebet af Gestapo, og da redaktøren var helt klar over, at han ikke ville kunne klare et indgående forhør hos det tyske sikkerhedspoliti, bar han derfor resten af krigen en lille amulet med en cyankaliumpille på sig. Dette viser, hvor dødelig alvor det var at være aktiv i modstandskampen på dansk jord og at sidde inde med værdifulde informationer om modtstandsarbejdet. Hvis man talte over sig i

et gestapoforhør, som kunne være en meget barsk oplevelse, ville det have fatale følger for mange personer.

Da Shellhuset i marts 1945 blev bombet af Royal Air Force, var redaktøren i kraft af sine kontakter til Frihedsrådet en af en lille håndfuld mennesker, som vidste, at angrebet var undervejs. Derfor befandt han sig ved et loftvindue på en nærliggende ejendom, hvor han ventede på, at begivenhederne skulle tage fart. Når angrebet var overstået, skulle den senere konservative indenrigsminister, Poul Sørensen, nemlig reddes væk i en fart, - hvis han da overlevede turen fra Shellhusets tagetage og ned på gaden. Tyskerne havde meget snedigt anbragt alle deres fanger på tagetagen netop for på denne måde at afholde englænderne fra at foretage et luftangreb her.

Shellhuset bombes

Poul Sørensen overlevede sammen med flere andre fanger et spring fra de øverste etager, men han var i en frygtelig forfatning - både efter springet, men også tydeligt mærket af Gestapos grusomme tortur.

At ”gå under jorden” indebar et fuldstændigt brud med familien, selvom man blev i Danmark, og julen 1944 blev en af de få lejligheder, hvor familien var samlet for en kort stund. Redaktørfruen og den lille dreng var taget med toget til Stubbekøbing for at holde jul hos nogle slægtninge, og det foregik så på den måde, at redaktøren om aftenen dukkede op på adressen i Stubbekøbing i et par timer, hvorpå han forsvandt igen.

I forbindelse med togturen til Stubbekøbing juleaften udspandt der sig i toget en pudsig episode, idet redaktørens lille dreng midt i togkupéen imellem 6 fremmede mennesker pludselig spurgte sin mor: "Hvorfor kan vi kun være sammen med far i aften?" Moderen kiggede sig rundt i kupeen og kunne kun håbe, at der ikke var én "fra den forkerte side", en stikker, tilstede. - Juleaften forløb uden episoder.

Senere har andre familiemedlemmer fra redaktørens gemmesteder i København fortalt om mærkelige episoder: ”Onkel HC” sprang f.eks. under en gestapo-aktion på Frederiksberg, hvor tyskerne gennemsøgte en boligblok for

den. I Vordingborg gav Valdemar Sejr Jyske Lov, der blev til Rigslov. Han døde snart efter, to af Valdemarerne endte deres Dage i Vordingborg, henholdsvis 1182 og 1241.

Valdemar Atterdag i Næstved

Rigsrådet holdt Møder i Vordingborg, indtil der blev Danehof i Nyborg. I de oldenborgske Kongers tid havde Borgen kun ringe Magt. Kongelevet var borte. Det var Enkefru Reiersen, der i 1808 skænkede Gåsetårnet til Kongen. Nu er atter Tårnet og dets Mure lagt i Kongelev. Et lille Museum er knyttet dertil. Vordingborg er Valdemarernes Minde.

Kong Valdemar rider endnu mellem Stensveds Skove. I Vintersbølle Skov skal hans Hestehov slåes i Sten. Hans nærmeste Gurre er i Øbjerggårds Have ved Kjøng. Hans Vildtbanegrøft går fra Præstø Fjord til Dybsø Fjord.

Vel nægter han ikke, som Ellekongerne i Stevns og Skelskør, nogen anden Konge at komme ind i hans Land, - men Vordingborg bliver altid Kong Volmers Kongelev.

Valdemarernes Vordingborg

Denne artikel fra FDM's medlemsblad i 1932 fangede min interesse,
Brian Devantie

Vordingborg i Bårse Herred var Rigets jord i 1231. "Worthingburgh med hele Stensved, foruden Sækbæksore og alle byer dannede af Stensved." (Kong Valdemars Jordebog 1231-1265).

Valdemar den Store i Ringsted

Det er en kongelig Borg i en stor Skov med de ukendte Mærkesteder Broe og Sækbæk og så nogle Nybrud i Skoven: Det er Rigets gamle Færgested til de søndre Øer, og herfra gik Vendertogterne ud. Kong Valdemar tog Skat af Bårse Herred, af Jord i Byerne Snesere, Bårse, Jungshoved, Viemose, Mern, Stensby, Kastrup, Ørslev og Øerne Farø, Masnedø og Oringe.

Valdemar Sejr i Vordingborg

Dertil kom Byens Skat af Færgen, Tolden, Torvehandel, indgiftede Mænd, der får Borgerskab og en almindelig Skat, der blev kaldt Stud (tilskud).
Det var i Valdemarernes Storhedstid. Valdemar Atterdag genrejste Byen med Gåsetårnet, der endnu hæver sit kongelige Mærke over Borgersta-

mistænkelige personer, pludselig ind i et skab og trak lågen til, mens de tyske gestapofolk gennemsøgte lejligheden uden at finde den eftersøgte person, som sagtens kunne have været redaktøren fra Vordingborg, som nu befandt sig inde i et klædeskab.

I bagklogskabens klare lys har flere unge historikere gjort nogle ihærdige forsøg på at retfærdiggøre den danske samarbejdspolitik. Man peger på, at Danmark slap "rimeligt" billigt igennem besættelsen i modsætning til Holland og Belgien, som led meget under den tyske besættelse.
Men billedet af den radikale udenrigsminister, Erik Scavenius, som sidder sammen med Hitler i Berlin og underskriver antikommintern-pagten i 1941, lader forstå, at de danske politikere under radikal ledelse gjorde, hvad de kunne for at tækkes de tyske besættelsesherrer.

Det efterfølgende politiske opgør imellem modstandsbevægelsen i skikkelse af Frihedsrådet og de "gamle politikere" blev et af de store stridspunkter, da man skulle gøre regnskabet efter besættelsen op. Mange af de politikere, som havde haft megen "uld i mund", når det gjaldt en stillingtagen til det sabotagearbejde, som modstandsbevægelsen udførte, havde pludselig en klar stillingtagen og roste det underjordiske modstandsarbejde, som var med til at "lempe Danmark ind fra sidelinien", da man i Frankrig mindedes landgangen i Normandiet - uden dansk deltagelse.

Mange af modstandsbevægelsens folk havde det dårligt med de gamle politikeres "genindtræden" på den politiske scene og deres pludseligt opståede klare, positive holdning til Frit Danmark.

Den gamle salme, "Altid frejdig når du går" af Chr. Richardt fra 1867, rummer i det sidste vers et klart budskab, som mange modstandsfolk levede efter og af og til også måtte acceptere den uundgåelige konsekvens af, - nemlig at det at deltage i modstandsarbejdet kunne indebære, at man mistede livet.

Kæmp for alt,
hvad du har kært,
dø, om så det gælder!
Da er livet ej så svært,
døden ikke heller.

Denne salme blev synonym med modstandsbevægelsen og har sikkert været noget af det sidste, som levede i tankerne hos mangen en frihedskæmper, før han eller hun bundet til en pæl i Ryvangen.døde for de tyske kugler.

Og hvem var så denne sydsjællandske redaktør, som undslap Gestapo den skæbnesvangre aften den 30. oktober 1944. - Det var redaktør H.C. Petersen fra den hedengangne Vordingborg Avis, og de tilstedeværende var Vordingborgs senere stadsgartner, Mogens Klintø, bogholder Aksel Rasmussen, som var gift med biografejer Inger Rasmussen, Vordingborg Bio, og endelig redaktørens kone, Karen Petersen.

Og den lille dreng, som måske var skyld i, at hans moder ikke blev taget med af tyskerne, det er såmænd ham, der har skrevet denne beretning.

DSB-portør Lomholdt Petersen blev anholdt 7. maj 1945 på Masnedø, hvor han boede. Han blev bragt til modstandsbevægelsens hovedkvarter på Hotel Valdemar og måtte lide den tort at gå til fods op igennem Algade med et skilt om halsen med ordene: ”Jeg er stikker”. Dette foregik akkompagneret af vordingborgernes højlydte ubehag ved hans person og gerninger.

Lomholdt blev ved byret og landsret idømt livsvarigt fængsel, men fik ved højesteret nedsat straffen til 16 års fængsel. Han blev dog erklæret sindssyg - måske ved at simulere - og blev benådet i 1951. Han valgte ikke at flytte tilbage til Vordingborg (A. Huglstad: Mange skurke og få helte).

Fru dr. Mørkeberg-asylerne modtager 60 børn i alderen 2-7 år og holder åbent hver skoledag fra 8-16. Der er 35 børn, der besøger Vordingborg Asyl. Hvis der er særligt behov, modtages børnene i private hjem. Børn modtages også udenfor den nævnte alder og tid.
De beskæftiges med Frøbelarbejder*, leg og lidt håndarbejde.
For nylig blev der også mulighed for at købe adminstrations- og værkstedsbygningerne på Masnedø af Christiani og Nielsen – og således kunne man oprette en koloni dér.

Kilder: Diverse avisudklip. Billeder fra Lokalarkivet i Vordingborg.
**Frøbelarbejde: Pædagogisk arbejdsform*

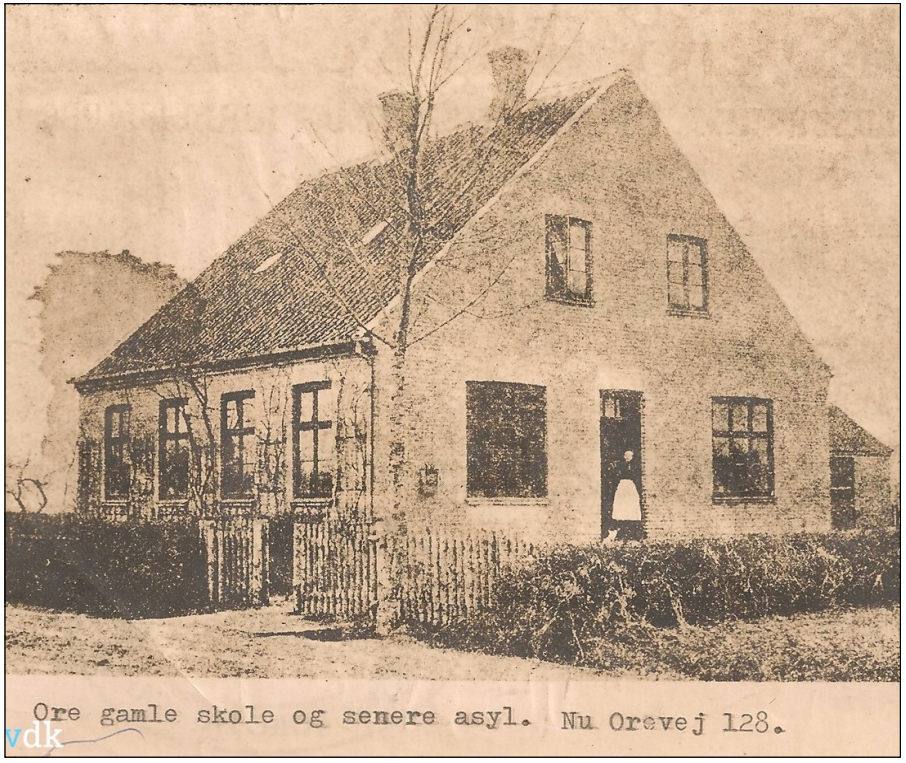

Formand fra 1893 til 1917 var købmand Jens Peter David Hansen (1833-1918), Algade. - Han havde som den første været indskrevet på asylet 1. december 1837.

Ved asylernes 70 års jubilæum i 1907 blev der afholdt fest og basar, dels på Asylet og dels på Hotel Valdemar. Kammerherreinde Oxholm holdt en tale om asylgerningen og overrakte derefter asylerne hver en fane med en broderet anemomekrans og asylernes navn broderet med guld. Der blev slået 3 søm i hver af henholdvis kammerherreinden, J.P.D. Hansen på bestyrelsens vegne og, da overlærer Jeppe Peter Ipsen var forhindret, blev det fru pastor Whitte og fru overlærer Ipsen på børnenes vegne på henholdsvis Vordingborg Asyls fane og Ore Asyls fane.

Efter faneoverrækkelsen drog børnene med sang gennem Algade til Hotel Valdemar, hvor der var fest og basar i den smukt pyntede sal.. Der blev åbnet for festlighederne med korsang af seminariets elever under ledelse af organist Emborg. Herefter var der en lang talerække, og endelig blev basaren åbnet. Om aftenen var der forestilling i "Theateret" i industrilokalet.

Ved 80 års jubilæet i 1917 uddeltes 77 beklædnindsgenstande til 46 børn.
Formanden var nu overlærer Morten Rasmussen. Samtidig blev fru købmand H. L. Henriksen og sagfører Strange genvalgt til bestyrelsen.

Morten Rasmussen fratrådte i 1930, og embedet blev overtaget af kantor Wissing til 1935.

I 1937 blev der holdt 100 års jubilæum. Formand var nu overlærer Jens Kristian Agner
Bestyrelsen bestod endvidere af:
Lærer Stinus Nielsen, kasserer
Borgmester Lohff Rasmussen
Dr. Mørkeberg
Fru vaskeriejer Stenbæk
Lærerinde frk. Arensback

Kammerherreinde Sophie Margrethe von Oxholm

Tredie og sidste afsnit
af Brian Devantie

Sophie Margrethe von Oxholm døde i 1935 efter et strengt sygeleje. Som følge heraf blev den Nordiske Skydning i 1936 aflyst. Med hendes død var et betydningsfuldt kapitel i Skydeselskabets historie slut. Sophie Margrethe von Oxholm vil blive husket for sin store offervilje og for alle de værdier, hun tilførte selskabet og skyttebevægelsen i hele Norden.

Den unge kammerherreinde

Ingen forstod som hun at løfte et skydestævne op på et niveau, hvor skydningen betød meget mere end blot det, at nogle mennesker mødtes og konkurrerede om at være den bedste. Hun gennemførte sine tanker om et samlet Norden ved utallige personlige, økonomiske donationer. Forsøger man i en stille stund at regne lidt på de anseelige beløb, hun donerede, - ja, så er der efter datidens forhold tale om en formue.

Også efter kammerherreindens død kom der en stor økonomisk gave til Skydeselskabet. Hun havde naturligvis gjort sig nogle tanker vedrørende Margrethekæden og de Nordiske Skydninger med de tre nordiske vandrekæder vel vidende, at hun ikke havde nogen økonomisk arvtager. Formanden, redaktør Andersen, kunne således ved generalforsamlingen den 26. maj 1936 meddele, at kammerherreinden i sit testamente havde skænket den nordiske afdeling af selskabet et legat på 20.000 kroner. Der forelå ikke nærmere detaljer for anvendelsen før ved næste generalforsamling den 29. maj 1937.

Direktionen havde fået en henvendelse fra amtmanden vedrørende paragraf 3 og 4 i legatet og havde svaret, at man intet havde herimod. Det blev da på generalforsamlingen vedtaget, at formanden og et af ham udtaget medlem skulle tage sig af spørgsmålet angående den nordiske afdeling. Legatet blev

Godset Rosenfeldt ved vintertide

underskrevet den 25. september 1937, dagen før Storstrømsbroen blev indviet, og pengene indsat på en konto i Sparekassen for Vordingborg og Omegn den 16. december 1937.

Ved et møde i København den 23. marts 1938 mellem bestyrelserne for de involverede parter, kom det frem, at ingen af formændene, hverken redaktør Andersen eller oberst Randa-Bolt, var blevet spurgt til råds af kammerherreinden angående legatets indhold. Det var især Randa-Bolt skuffet over, idet han, selvom han havde været fruens nærmeste medarbejder i 25 år, ikke havde kendskab til fundatsen, ej heller havde haft mulighed for at forhandle indholdet af denne. Han påstod, at hvis han havde kendt til indholdet, ville han have frarådet kammerherreinden dette. I stedet ville han have tilrådet, at fællesstævnerne i Vordingborg blev obligatoriske. Redaktør Andersen kunne følge Randa-Bolt i hans tanker og oplyste, at han heller ikke var blevet spurgt i denne sag.

Den aldrende kammerherreinde

Mødets deltagere var imidlertid enige om, at man måtte bøje sig for fundatsens bestemmelser og arbejde for, at kammerherreindens udtalte vilje blev efterlevet. Skønt der ikke var noget i vejen med intentionerne, blev det store problem imidlertid krigen, der udelukkede skydningen, - men det blev sagt, at når forholdene tillod det, skulle der atter startes op.

Dette skete 5 år efter krigens slutning i 1950, hvor Det Nordiske Skydestævne igen blev afviklet.

Asylerne i Vordingborg

Af Lis B. Jensen

Der var to asyler i Vordingborg, nemlig Vordingborg Asyl og Ore Asyl. Asylerne stiftedes 8. oktober 1837.

Initiativtagerne var otte damer. Bestyrelsen kom til at bestå af seks herrer, og det blev overdraget til en damekomité på tolv medlemmer at stå for det daglige tilsyn. Man fandt en lejlighed i brygger Jens Petersens ejendom i Algade (Ahlgaden no. 87 - det må være det, der i dag er Algade 46C). Det var det såkaldte Marketendersted, og den årlige leje var 40 rigsdaler. Som bestyrer antog man enkemadam Cathrine Clausen, og hun blev ved til sin død i 1860.

I 1839 var lokalerne blevet for små, og man flyttede til en større lejlighed i skipper Schrødders ejendom Algade 10.

I 1843 købte man købmand Meyers ejendom i Torvestræde for 800 rigsdaler. Det var en nedslidt bygning, der senere blev revet ned, og i 1880 opførte man en ny på samme sted. Man stiftede et legat efter testamente fra generalinde Oxholm, renterne fra dette skulles anvendes til asylets drift.

I 1892 kom Ore Asyl til som en filial. Det startede på den gamle Ore skole, og senere flyttedes det til Rampen 6 i Masnedsund.

Bestyrerinder:
1837-1860: Enkemadam Cathrine Clausen f. Sødring; hun havde været gift med tobaksfabrikant Clausen
1860-1887: Enkemadam Marie Cathrine Thomsen f. Schmidt. Snedker Thomsens enke
1887-1892: Rebekka Louise Cornelia Riis, postmester Riis' datter
1892-1900: Enkefru Manggaard
1900-1902: Frk. Siebert
1902-1913: Frk. Kjørvel - hun havde været bestyrer på Nyråd Asyl i 25 år
1913-1929: Frk. Obel – slægtning til frk Kjørvel
1929-1935: Frk. Thygesen Rasmussen
1935 - : Frk. K. Andersen